

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

ԱՌԱՋԻՆ ԲԱԺԱՆՄՈՒՆՔ

ՄԱՇԻՆՅԱՆԸ ԵՎ ՌԱՄԱԶՅԱՆՆ ԸՆԴԴԵՄ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ

(զանգադ թիվ 65124/09)

ՎՃԻՌ

ԱՏՐԱՍԲՈՒՐԳ

14 փետրվարի 2019թ.

*Սույն վճիռը վերջնական է, սակայն կարող է ենթարկվել խմբագրական
փոփոխությունների:*

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Մաշինյանը եւ Ռամազյանն ընդդեմ Հայաստանի գործով,

Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանը (Առաջին բաժանմունք),
հանդես գալով Կոմիտեի հետեյալ կազմով՝

Քսենյա Տուրկովիչ [Ksenija Turković]՝ Նախագահ,

Քրիշտոֆ Վոյտիչեկ [Krzysztof Wojtyczek],

Արմեն Հարությունյան [Armen Harutyunyan]՝ դատավորներ,

եւ Ռենատա Դեգեներ [Renata Degener]՝ *Բաժանմունքի քարտուղարի տեղակալ,*

2019 թվականի հունվարի 22-ին անցկացնելով դռնփակ խորհրդակցություն,

կայացրեց հետեյալ վճիռը, որն ընդունվեց նույն օրը.

ԸՆԹԱՑԱԿԱՐԳԸ

1. Սույն գործը հարուցվել է «Մարդու իրավունքների եւ հիմնարար ազատությունների պաշտպանության մասին» կոնվենցիայի (Կոնվենցիա) 34-րդ հոդվածի համաձայն Հայաստանի Հանրապետության հինգ քաղաքացիներ պրն Ռուսայել Մաշինյանի, տկն Ժենիկ Մաշինյանի, պրն Շաքար Մաշինյանի, պրն Վարազդատ Մաշինյանի եւ տկն Լիանա Ռամազյանի (դիմումատուներ) կողմից ընդդեմ Հայաստանի Հանրապետության՝ 2009 թվականի դեկտեմբերի 2-ին Դատարան ներկայացված գանգատի (թիվ 65124/09) հիման վրա:

2. Դիմումատուներին ներկայացրել է Վանաձորում գործող իրավաբան պրն Կ. Թումանյանը: Հայաստանի Հանրապետության կառավարությունը (Կառավարություն) ներկայացրել է Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանում Հայաստանի Հանրապետության կառավարության լիազոր ներկայացուցիչ պրն Գ. Կոստանյանը:

3. 2014 թվականի մարտի 18-ին գույքից զրկելու եւ արդար դատաքննության իրավունքի վերաբերյալ բողոքների մասին ծանուցումն ուղարկվել է Կառավարություն, իսկ գանգատը մնացած մասով հայտարարվել է անընդունելի՝ համաձայն Դատարանի կանոնակարգի 54-րդ կանոնի 3-րդ կետի:

ՓԱՍՏԵՐԸ

I. ԳՈՐԾԻ ՓԱՍՏԱԿԱՆ ՀԱՆԳԱՄԱՆՔՆԵՐԸ

4. Դիմումատուն բնակվում է Շնող գյուղում:

Ա. Գործի նախապատմությունը

5. 1970-ական թվականներին Լոռու մարզի Թեղուտ եւ Շնող գյուղերից համապատասխանաբար չորս եւ վեց կմ հեռավորության վրա հայտնաբերվել է պղնձամոլիբդենային հանքավայր (Թեղուտ):

6. 2001 թվականին «Արմենիան Քափըր Փրոգրամ» ՓԲԸ մասնավոր ընկերությունն ստացել է քսանհինգ տարի ժամկետով Թեղուտի պղնձամոլիբդենային հանքավայրի շահագործման համար ընդերքօգտագործման լիցենզիա:

7. 2007 թվականի նոյեմբերի 1-ին Կառավարությունն ընդունել է «Հայաստանի Հանրապետության Լոռու մարզի Շնողի եւ Թեղուտի գյուղական համայնքների վարչական սահմաններում որոշ տարածքներում բացառիկ՝ գերակա հանրային շահ ճանաչելու եւ հողերի նպատակային նշանակությունը փոփոխելու մասին» թիվ 1279-Ն որոշումը: Որոշման համաձայն՝ դրա հավելվածներում թվարկված հողատարածքների ձեռք բերող է համարվում

«Արմենիան Քափրը Փրոգրամ» ՓԲԸ-ն կամ Թեղուտի պղնձամոլիբդենային հանքավայրի շահագործման նախագծի իրականացման նպատակով դրա կողմից հիմնադրված «Թեղուտ» ՓԲԸ-ն:

8. Դիմումատուներին պատկանող հողամասը թվարկված էր այն հողատարածքների շարքում, որոնք համարվում էին օտարման ենթակա գոտիներ:

Բ. Դիմումատուների գույքի օտարման առնչությամբ վարույթները

9. Դիմումատուները հինգ հոգուց բաղկացած ընտանիքով ապրում են Շնող գյուղում և իրենց ապրուստը վաստակում են գյուղատնտեսական գործունեությունից: Նրանց համատեղ սեփականության իրավունքով պատկանել է գյուղում գտնվող 1.622 հա վարելահող: Հողն օգտագործվել է ընտանիքի համար մշակաբույսեր աճեցնելու և իրենց անասուններին կերակրելու նպատակով:

10. Չպարզված օրը «Թեղուտ» ՓԲԸ-ն դիմումատուներին ուղարկել է նամակ, որով առաջարկվել է իրենց հողամասը գնել 818 000 ՀՀ դրամով (մոտավորապես 1780 եվրո (EUR))՝ գումարած լրացուցիչ 15%, ինչպես պահանջվում էր օրենքով՝ վերջնական առաջարկի գումարը հաշվարկելով 940 700 ՀՀ դրամ (մոտավորապես 2 045 եվրո):

11. Դիմումատուները չեն արձագանքել առաջարկին, քանի որ նրանց չի գոհացրել առաջարկվող փոխհատուցման գումարի չափը:

12. 2008 թվականի մայիսի 12-ին «Թեղուտ» ՓԲԸ-ն հայց է ներկայացրել դիմումատուների դեմ՝ պահանջելով նրանց պարտավորեցնել ստորագրել իրենց գույքը պետության կարիքների համար վերցնելու վերաբերյալ համաձայնագիրը: Ընկերությունն իր հայցը հիմնավորել է, *inter alia* (ի թիվս այլնի), «Օլիվեր գրուպ» ՍՊԸ լիցենզավորված գնահատման գործակալության կողմից իր պահանջով պատրաստված գնահատման եզրակացությամբ: Եզրակացության համաձայն՝

դիմումատուների հողամասի շուկայական արժեքը կազմել է 818 000 ՀՀ դրամ (մոտավորապես 1 780 եվրո):

13. Լոռու մարզային դատարանի վարույթի ընթացքում չորրորդ դիմումատուն ներկայացրել է մյուս դիմումատուներին եւ պնդել է, որ իրենց հողի շուկայական արժեքը ցածր է գնահատվել: Նա լրացուցիչ ժամանակ է խնդրել, որպեսզի կարողանա ներկայացնել այլընտրանքային գնահատման եզրակացություն:

14. Ինչպես պարզվում է, դիմումատուները չեն կարողացել ձեռք բերել այլ ընկերության կողմից իրենց գույքի գնահատման եզրակացություն: Նրանք պնդել են, որ ոչ մի այլ գնահատման ընկերություն չի ցանկացել իրականացնել իրենց հողի շուկայական արժեքի անկախ գնահատում:

15. Վարույթի ընթացքում «Թեղուտ» ՓԲԸ-ն ներկայացրել է դիմումատուների գույքի մեկ այլ գնահատում, որտեղ նշվել է, որ «Օլիվեր գրուպ» ՍՊԸ-ն պատրաստել է ուղղված եզրակացություն, որի համաձայն՝ գույքի շուկայական արժեքը կազմել է 900 000 ՀՀ դրամ (մոտավորապես 1 960 եվրո): Այսպիսով, փոխհատուցման վերջնական գումարն օրենքով պահանջվող լրացուցիչ 15%-ի հետ կազմել է 1 035 000 ՀՀ դրամ (մոտավորապես 2 250 եվրո):

16. 2008 թվականի սեպտեմբերի 26-ին Մարզային դատարանը բավարարել է «Թեղուտ» ՓԲԸ-ի հայցը՝ դիմումատուներին տրամադրելով ընդհանուր 1 035 000 ՀՀ դրամ փոխհատուցում:

17. Դիմումատուները ներկայացրել են վերաքննիչ բողոք՝ պնդելով, *inter alia*, որ իրենց հողի շուկայական արժեքը շատ ցածր է գնահատվել, եւ որ իրենց առաջարկված փոխհատուցման գումարը եղել է ոչ բավարար: Նրանք նաեւ պնդել են, որ այն փաստը, որ «Օլիվեր գրուպ» ՍՊԸ-ն վարույթի ընթացքում ներկայացրել է երկու տարբեր գնահատման եզրակացություններ, կասկածներ է առաջացնում այդ եզրակացությունների արժանահավատության իմաստով, եւ որ դատարանը պետք է նախաձեռններ իրենց գույքի անկախ գնահատում:

18. 2009 թվականի հունվարի 29-ին Վերաքննիչ քաղաքացիական դատարանն անփոփոխ է թողել Մարզային դատարանի վճիռը՝ գտնելով, *inter alia*, որ գործի նյութերում եղած գնահատման եզրակացության հիման վրա՝ պետության կարիքների համար վերցման ենթակա գույքի շուկայական արժեքը ճիշտ է գնահատվել:

19. Դիմումատուները ներկայացրել են վճռաբեկ բողոք: Նրանք պնդել են, *inter alia*, որ Մարզային դատարանը չի նշանակել գույքի անկախ գնահատում, թեև ուներ դա անելու օրենքով նախատեսված լիազորություն: Նրանք նշել են, որ իրենք համաձայն չեն եղել մյուս կողմի կողմից վարույթ ներկայացված գնահատման եզրակացության հետ, որը, ընդ որում, փորձագիտական եզրակացություն չէր եւ հետեւաբար չէր կարող ընդունվել որպես ապացույց:

20. 2009 թվականի հունիսի 24-ին Վճռաբեկ դատարանը դիմումատուների բողոքը ճանաչել է անընդունելի հիմքերի բացակայության պատճառով:

II. ՀԱՄԱՊԱՏԱՍԽԱՆ ՆԵՐՊԵՏԱԿԱՆ ՕՐԵՆՍԴՐՈՒԹՅՈՒՆԸ

Ա. 1995 թվականի Սահմանադրություն (ուժի մեջ է 2005 թվականի դեկտեմբերի 6-ից՝ 2005 թվականի նոյեմբերի 27-ին ընդունված փոփոխություններից հետո)

21. 19-րդ հոդվածի համաձայն՝ յուրաքանչյուր ոք ունի իր խախտված իրավունքները վերականգնելու, ինչպես նաեւ իրեն ներկայացված մեղադրանքի հիմնավորվածությունը պարզելու համար հավասարության պայմաններում, արդարության բոլոր պահանջների պահպանմամբ, անկախ եւ անկողմնակալ դատարանի կողմից ողջամիտ ժամկետում իր գործի հրապարակային քննության իրավունք:

22. 31-րդ հոդվածի համաձայն՝ յուրաքանչյուր ոք իրավունք ունի իր հայեցողությամբ տիրապետելու, օգտագործելու, տնօրինելու եւ կտակելու իր սեփականությունը: Ոչ ոքի չի կարելի զրկել սեփականությունից, բացառությամբ

դատական կարգով՝ օրենքով նախատեսված դեպքերի: Սեփականության օտարումը հասարակության եւ պետության կարիքների համար կարող է կատարվել միայն բացառիկ՝ գերակա հանրային շահերի դեպքերում, օրենքով սահմանված կարգով, նախնական համարժեք փոխհատուցմամբ:

Բ. Քաղաքացիական դատավարության օրենսգիրք (ուժի մեջ է 1999 թվականից)

23. 6-րդ հոդվածի համաձայն՝ քաղաքացիական դատավարությունն իրականացվում է կողմերի մրցակցության եւ իրավահավասարության հիման վրա:

24. Օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի 2-րդ մասով սահմանվում է, որ դատարանի համար որեւէ ապացույց նախապես հաստատվածի ուժ չունի:

25. 60-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ գործի քննության ժամանակ ծագող հատուկ գիտելիքներ պահանջող հարցերի պարզաբանման նպատակով դատարանը կարող է կողմի (կողմերի) միջնորդությամբ կամ իր նախաձեռնությամբ փորձաքննություն նշանակել:

26. Օրենսգրքի 60-րդ հոդվածի 6-ին մասի համաձայն՝ դատարանը նախազգուշացնում է փորձագետին՝ ակնհայտ կեղծ եզրակացություն տալու համար քրեական պատասխանատվության մասին:

27. 61-րդ հոդվածի համաձայն՝ գործին մասնակցող անձինք իրավունք ունեն ներկա գտնվելու փորձաքննությանը՝ բացառությամբ այն դեպքերի, երբ նրանց ներկայությունը կարող է խանգարել փորձագետի բնականոն աշխատանքին:

Գ. «Հասարակության եւ պետության կարիքների համար սեփականության օտարման մասին» օրենք (ուժի մեջ է 2006 թվականի դեկտեմբերի 30-ից)

28. 3-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ հասարակության եւ պետության կարիքների համար սեփականության օտարման սահմանադրական հիմքը բացառիկ՝ գերակա հանրային շահն է:

29. 3-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ հասարակության եւ պետության կարիքների համար սեփականության օտարման սահմանադրական պայմաններն են՝

ա) օտարումը պետք է իրականացվի օրենքով սահմանված կարգով.

բ) օտարվող սեփականության դիմաց պետք է տրվի նախնական համարժեք փոխհատուցում (այսուհետ՝ փոխհատուցում):

30. 4-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ հանրային շահը պետք է գերակա լինի օտարվող սեփականության սեփականատիրոջ շահերից, եւ գերակա հանրային շահի արդյունավետ իրագործումը չի կարող ապահովվել առանց տվյալ սեփականության օտարման:

31. 4-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ գերակա հանրային շահը կարող է հետապնդել, *inter alia*, ընդերքօգտագործման բնագավառում համապետական կամ համայնքային կարելու նշանակություն ունեցող ծրագրերի իրականացման ապահովման նպատակ: Պետական կամ տեղական ինքնակառավարման մարմինների բյուջե լրացուցիչ եկամուտների ապահովման նպատակն ինքնին չի հանդիսանում բացառիկ՝ գերակա հանրային շահ:

32. 11-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ օտարվող սեփականության դիմաց սեփականատիրոջը վճարվում է համարժեք փոխհատուցում: Համարժեք է համարվում օտարվող գույքի շուկայական արժեքից տասնհինգ տոկոս ավելի գումարը:

33. 11-րդ հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ անշարժ գույքի կամ անշարժ գույքի նկատմամբ գույքային իրավունքների շուկայական արժեքի գնահատումն իրականացվում է «Անշարժ գույքի գնահատման գործունեության մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքով սահմանված կարգով:

Դ. «Անշարժ գույքի գնահատման գործունեության մասին» օրենք (տվյալ ժամանակահատվածում գործող)

34. 8-րդ հոդվածի համաձայն՝ անշարժ գույքի գնահատումը պարտադիր է անշարժ գույքը պետության կամ համայնքների կարիքների համար ձեռք բերելու (վերցնելու) դեպքերում:

35. 15-րդ հոդվածի 1-ին մասի 1-ին կետով սահմանվում է, որ անշարժ գույքի գնահատման գործունեություն իրականացնող անձինք իրավունք ունեն կիրառելու անշարժ գույքի գնահատման ինքնուրույն մեթոդներ՝ գնահատման ստանդարտին համապատասխան:

Ե. Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2007 թվականի նոյեմբերի 1-ի «Հայաստանի Հանրապետության Լոռու մարզի Շնողի եւ Թեղուտի գյուղական համայնքների վարչական սահմաններում որոշ տարածքներում բացառիկ՝ գերակա հանրային շահ ճանաչելու եւ հողերի նպատակային նշանակությունը փոփոխելու մասին» թիվ 1279-Ն որոշում

36. Թեղուտի պղնձամոլիբդենային հանքավայրի շահագործման նախագծի իրականացման նպատակով եւ հաշվի առնելով հանքահարստացուցիչ համալիրի կառուցման ու գործարկման հեռանկարները՝ Կառավարությունը որոշել է Լոռու մարզի Շնողի եւ Թեղուտի գյուղական համայնքների վարչական սահմաններում գտնվող 81,483 հա ընդհանուր մակերեսով գյուղատնտեսական նշանակության հողերի նկատմամբ ճանաչել բացառիկ՝ գերակա հանրային շահ: Որոշման

համաձայն՝ տնտեսության եւ ենթակառուցվածքների զարգացման հետ կապված հանրային շահը եւ ավելի բարձր մակարդակներում արտադրության եւ արտահանման հետ կապված շահերը գերակայում են օտարվող սեփականության սեփականատերերի շահերից:

ԻՐԱՎՈՒՆՔԸ

I. ԿՈՆՎԵՆՑԻԱՅԻ ԹԻՎ 1 ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹՅԱՆ 1-ԻՆ ՀՈԴՎԱԾԻ ԵՆԹԱԴՐՅԱԼ ԽԱԽՏՈՒՄԸ

37. Դիմումատուները, Կոնվենցիայի թիվ 1 արձանագրության 1-ին հոդվածի համաձայն, բողոքել են, որ իրենց գույքից զրկելը չի համապատասխանել օրինականության պահանջին, չի բխել որեւէ հանրային շահից, եւ որ փոխհատուցման գումարը եղել է ոչ բավարար: Մասնավորապես, նրանք բողոքել են, որ օրենքն այդ առնչությամբ բավարար ձեւով կանխատեսելի չէր, քանի որ դրանում նշված չէին պետության կարիքների համար վերցման ենթակա գույքի շուկայական արժեքը որոշելու չափորոշիչները:

38. Կոնվենցիայի թիվ 1 արձանագրության 1-ին հոդվածն ունի հետեւյալ բովանդակությունը.

«Յուրաքանչյուր ֆիզիկական կամ իրավաբանական անձ ունի իր գույքից անարգել օգտվելու իրավունք: Ոչ ոքի չի կարելի զրկել իր գույքից, բացառությամբ ի շահ հանրության եւ այն պայմաններով, որոնք նախատեսված են օրենքով ու միջազգային իրավունքի ընդհանուր սկզբունքներով:

Նախորդ դրույթները, այնուամենայնիվ, չեն խոչընդոտում պետության՝ այնպիսի օրենքներ կիրառելու իրավունքը, որոնք նա անհրաժեշտ է համարում ընդհանուր շահերին համապատասխան, սեփականության օգտագործման նկատմամբ վերահսկողություն իրականացնելու կամ հարկերի կամ մյուս գանձումների կամ տուգանքների վճարումն ապահովելու համար»:

Ա. Ընդունելիությունը

39. Դատարանը նշում է, որ այս բողոքը Կոնվենցիայի 35-րդ հոդվածի 3-րդ կետի «ա» ենթակետի իմաստով ակնհայտ անհիմն չէ: Դատարանն այնուհետև նշում է, որ այն անընդունելի չէ որեւէ այլ հիմքով: Հետեւաբար այն պետք է հայտարարվի ընդունելի:

Բ. Ըստ էության քննությունը

1. Կողմերի փաստարկները

ա) Դիմումատուները

40. Դիմումատուները պնդել են, որ իրենց օտարված հողն իրենց եկամտի հիմնական աղբյուրն է եղել: Նրանք պնդել են, որ իրենց գույքից զրկելը չի համապատասխանել օրինականության պահանջին, չի բխել որեւէ հանրային շահից, եւ որ փոխհատուցման գումարը եղել է ոչ բավարար: Ինչ վերաբերում է օրինականության պահանջին, ապա նրանք պնդել են, որ օրենքն այդ առնչությամբ բավարար կանխատեսելի չէր, քանի որ դրանում նշված չէին պետության կարիքների համար վերցման ենթակա գույքի շուկայական արժեքը որոշելու չափորոշիչները: Դիմումատուները հերքել են, որ իրենց հողի օտարումն իրականացվել է «հանրային շահի» հիմքերով: Նրանք պնդել են, որ սույն գործում ակնհայտ անհիմն է հիմնվել «հանրային շահի» վրա այն դեպքում, երբ այդ միջոցառումն ունի բացառապես կոմերցիոն նպատակ՝ հաշվի առնելով այն փաստը, որ ընդերքօգտագործման ծրագիրն իրականացվում էր պետական որեւէ մասնակցություն չունեցող մասնավոր ընկերության կողմից:

41. Դիմումատուներն այնուհետև պնդել են, որ իրենց հողի շուկայական արժեքի գնահատումն իրականացվել է համեմատական մեթոդի հիման վրա, որը չէր կարող պատշաճ ձեւով արտացոլել դրա իրական շուկայական արժեքը: Ավելին, որպես փոխհատուցում իրենց ստացած գումարը եղել է օտարման գործընթացն սկսելու ժամանակահատվածում օտարված հողի կադաստրային

արժեքից շատ ավելի ցածր եւ ակնհայտորեն չի համապատասխանել քննարկվող հողի իրական արժեքին: Նրանք հղում են կատարել Կառավարության 2003 թվականի դեկտեմբերի 29-ի թիվ 746 որոշմանը, որի համաձայն՝ նույն գոտում գտնվող հողի կադաստրային արժեքը մեկ քառակուսի մետրի համար կազմել է 222 ՀՀ դրամ:

բ) Կառավարությունը

42. Կառավարությունը պնդել է, որ դիմումատուներին գույքից զրկելը «նախատեսված է եղել օրենքով» եւ «միջազգային իրավունքի ընդհանուր սկզբունքներով»: Ներպետական օրենսդրության համաձայն՝ անշարժ գույքի օբյեկտների շուկայական արժեքը որոշելը պետք է իրականացվեր «Անշարժ գույքի գնահատման գործունեության մասին» օրենքին համապատասխան, որը գույքի օտարման համար տրվող պատշաճ փոխհատուցման չափը սահմանելու եւ հաշվարկելու մասով բավականաչափ հստակ էր: Քանի որ այդ օրենքն ուժի մեջ էր մտել 2005 թվականին, այն դիմումատուների համար կանխատեսելի էր: Ավելին, դիմումատուների հողի օտարումն իրականացվել էր՝ ելնելով հանրային շահերից, եւ այն հետապնդում էր տնտեսության եւ ենթակառուցվածքների զարգացմանն ուղղված իրավաչափ նպատակ, ինչպես նաեւ բխում էր ավելի բարձր մակարդակներում արտադրության եւ արտահանման հետ կապված շահերից: Հանրային շահի այս հայեցակետերը գերակա են դիմումատուների մասնավոր շահերից: Այն փաստը, որ դիմումատուների հողի օտարումն իրականացվել է մասնավոր ընկերության կողմից, որեւէ կերպ չի բացառում սույն գործում հանրային շահի առկայությունը:

43. Ինչ վերաբերում է արդարացի հավասարակշռությանը, ապա Կառավարությունն ընդգծել է, որ դիմումատուների հողի օտարումն արդարացի հավասարակշռություն է հաստատել հանրային ընդհանուր շահերի պահանջների եւ դիմումատուների գույքային իրավունքների պաշտպանության պահանջների միջեւ: Դիմումատուներին վճարված փոխհատուցումը համաչափ է եղել հետապնդվող նպատակին: Քննարկվող հողամասի շուկայական արժեքը

հաշվարկվել է եկամտային եւ համեմատական մեթոդների կիրառմամբ: Համեմատական մեթոդի կիրառման ժամանակ հաշվի են առնվել գյուղատնտեսական նշանակության հողերի շուկայական արժեքի վրա ազդող մի քանի գործոններ, ինչպես օրինակ՝ գույքային իրավունքները եւ սահմանափակումները, հողամասի արտաքին տեսքը, ջրամատակարարման համակարգի առկայությունը, հողամասի չափսերը, տեղակայությունը եւ դրան մոտենալու ճանապարհը, տրանսպորտային միջոցի հասանելիության առկայությունը, թեքության աստիճանը եւ քարերի պարունակությունը: Եկամտային մեթոդով հաշվի են առնվել անհրաժեշտ ծախսերը եւ տվյալ գյուղատնտեսական նշանակության հողերի աճող բերքից ձեւավորվող ակնկալվող եկամուտները: Քննարկվող հողամասի շուկայական արժեքը հաշվարկելու համար կիրառվել են բերքատվության միջին ցուցանիշները: Շուկայական արժեքի գնահատման համար օգտագործվել են պետության կարիքների համար օտարման ոչ ենթակա՝ հարեւանությամբ գտնվող եւ համեմատելի հողամասերի տվյալներ: Ավելին, Կառավարության՝ 2003 թվականի դեկտեմբերի 24-ի թիվ 1746-Ն որոշումը, որին դիմումատուները հղում են կատարել, կիրառելի չէր գյուղատնտեսական նշանակության հողերի կադաստրային արժեքը որոշելու համար:

44. Կառավարությունը պնդել է, որ դիմումատուների վրա որեւէ կերպ չի դրվել «առանձին եւ ավելորդ բեռ»: Դիմումատուներին տրվել են բոլոր հնարավորությունները, *inter alia*, ներկայացնելու գնահատման այլ եզրակացություններ, դիմումներ կամ պահանջներ, ինչպես նաեւ բերելու բողոքներ: Նրանց նույնիսկ ազատել են Վերաքննիչ դատարան եւ Վճռաբեկ դատարան դիմելու համար պետական տուրքերի վճարումից: Նրանց իրավունքներն ամբողջությամբ երաշխավորվել են, իսկ ներպետական վարույթները եւ իրենց հողի օտարումն իրականացվել են ազգային օրենսդրությանը եւ Կոնվենցիային համապատասխան: Հետեւաբար Կոնվենցիայի թիվ 1 արձանագրության 1-ին հոդվածի խախտում տեղի չի ունեցել:

2. Դատարանի գնահատականը

45. Սույն գործում վիճելի չէ այն փաստը, որ տեղի է ունեցել «գույքից զրկում» Թիվ 1 արձանագրության 1-ին հոդվածի երկրորդ նախադասության իմաստով: Հետեւաբար Դատարանը պետք է պարզի, թե արդյոք վիճարկվող գույքից զրկումն այդ դրույթի համաձայն հիմնավորված է եղել:

46. Դատարանը կրկին նշում է, որ Թիվ 1 արձանագրության 1-ին հոդվածի հետ համատեղելի լինելու համար օտարմանն ուղղված միջոցառումը պետք է բավարարի հետեւյալ երեք պայմանները. այն պետք է իրականացվի ազգային իշխանությունների կողմից ցանկացած կամայական գործողություն բացառող՝ «օրենքով նախատեսված պայմաններին համապատասխան», պետք է բխի «հանրային շահերից», ինչպես նաեւ դրանով պետք է հաստատվի արդարացի հավասարակշռություն սեփականատիրոջ իրավունքների եւ համայնքային շահերի միջեւ (տե՛ս, ի թիվս այլ վճիռների, Վիստինշը եւ Պերեպյոլկինսն ընդդեմ Լատվիայի [ՄՊ] [Vistingš and Perepjolkins v. Latvia [GC]], թիվ 71243/01, § 94, 2012 թվականի հոկտեմբերի 25): Հետեւաբար Դատարանն անցնում է այն հարցի ուսումնասիրությանը, թե արդյոք սույն գործում բավարարվել են այդ երեք պայմանները:

ա) «Օրենքով նախատեսված պայմաններին համապատասխան»

47. Սույն գործում վիճելի չէ այն փաստը, որ դիմումատուների գույքի օտարումն իրականացվել է «Հասարակության եւ պետության կարիքների համար սեփականության օտարման մասին» օրենքի հիման վրա: Այդ օրենքի 11-րդ հոդվածի 3-րդ մասում հղում է արվում «Անշարժ գույքի գնահատման գործունեության մասին» օրենքին, որը սահմանում է անշարժ գույքի գնահատման մեթոդները (տե՛ս վերելում՝ 33-35-րդ պարբերությունները):

48. Համանման գործում Դատարանն արդեն գտել է, որ վերը նշված իրավական դրույթները բավարար չափով հստակ են եղել, որպեսզի

դիմումատուներն ընդհանուր առմամբ կարողանան կանխատեսել, թե ինչպես էր գնահատվելու իրենց գույքի շուկայական արժեքը (տես Օսմանյանը եւ Ամիրաղյանն ընդդեմ Հայաստանի [Osmanyany and Amiraghyany v. Armenia], թիվ 71306/11, § 58, 2018 թվականի հոկտեմբերի 11): Դատարանի համար անհիմն չէր, որ գնահատման ընթացքում օգտագործվող որոշակի մեթոդներ ընտրելու հարցը դրված է գնահատողի վրա, ով կոնկրետ իրավիճակի համար ընտրում է համապատասխան մեթոդ՝ կախված տվյալ անշարժ գույքի առանձնահատկություններից (նույն տեղում, § 57): Քանի որ դիմումատուները կարող էին վիճարկել իրենց գույքը ձեռք բերողի կողմից վարձված գնահատողի պատրաստած եզրակացությունը, Դատարանը գտնում է, որ դիմումատուների համար ապահովված են եղել կամայականությունների դեմ բավարար երաշխիքներ: Հետեւաբար կարելի է համարել, որ վիճարկվող օտարումն իրականացվել է «օրենքով նախատեսված պայմաններին համապատասխան»:

բ) «Բխում է հանրային շահից»

49. Դատարանը կրկին նշում է, որ քանի որ ազգային իշխանություններն անմիջականորեն տեղեկացված են իրենց հասարակության ու դրա կարիքների մասին, ընդհանուր առմամբ, նրանք միջազգային դատավորներից ավելի լավ կարող են գնահատել, թե որն է «հանրային շահը»: Հետեւաբար Կոնվենցիայով սահմանված պաշտպանության համակարգի համաձայն՝ ազգային իշխանությունները պետք է իրականացնեն հանրությանը մտահոգող խնդրի առկայության նախնական գնահատում՝ հիմնավորելով գույքից զրկելու միջոցառումները: Այստեղ, ինչպես մյուս այն ոլորտներում, որոնց վրա տարածվում են Կոնվենցիայի երաշխիքները, ազգային իշխանությունները համապատասխանաբար ունեն հայեցողական լիազորությունների որոշակի շրջանակ: Ավելին, «հանրային շահը» միանշանակ լայն հասկացություն է: Մասնավորապես, գույքի օտարման մասին օրենքներ ընդունելու որոշումն ընդհանուր առմամբ կներառի քաղաքական, տնտեսական եւ սոցիալական հարցերի քննարկում: Դատարանը, բնական համարելով այն փաստը, որ

սոցիալական եւ տնտեսական քաղաքականությունների իրականացման համար օրենսդրի հայեցողական լիազորությունների շրջանակը պետք է լինի լայն, կհարգի օրենսդրի որոշումն այն մասով, թե որն է «հանրային շահը», եթե այդ որոշումն ակնհայտ անհիմն չէ (տե՛ս *Բեյելերն ընդդեմ Իտալիայի [ՄՊ] [Beyeler v. Italy [GC]]*, թիվ 33202/96, § 112, ՄԻԵԴ 2000-Ի եւ վերետում հիշատակված՝ Վիստինշի եւ Պերեպյոկինսի գործը, § 106, տե՛ս նաեւ վերետում հիշատակված՝ Օսմանյանի եւ Ամիրադյանի գործը, § 60):

50. Կառավարությունը պնդել է, որ պետության համար անհրաժեշտ է եղել օտարել դիմումատուների հողը՝ Թեղուտի պղնձամոլիբդենային հանքավայրի շահագործման նախագծի իրականացման արդյունքում տնտեսության եւ ենթակառուցվածքների զարգացման համար: Դատարանը չունի որեւէ համոզիչ ապացույց, որի հիման վրա կարելի է եզրակացնել, որ այդ պատճառներն ակնհայտորեն չունեն ողջամիտ հիմքեր (տես, ի հակադրություն դրա, *Տկաչեյն ընդդեմ Ռուսաստանի [Tkachev v. Russia]*, թիվ 35430/05, § 50, 2012 թվականի փետրվարի 14):

գ) Վիճարկվող միջոցառման համաչափությունը

51. Թիվ 1 արձանագրության 1-ին հոդվածով պահանջվում է, որ ցանկացած միջամտություն պետք է ողջամտորեն համաչափ լինի հետապնդվող նպատակին (տե՛ս *Յահնը եւ այլք ընդդեմ Գերմանիայի [ՄՊ] [Jahn and Others v. Germany [GC]]*, թիվ 46720/99 եւ մյուս 2-ը, §§ 81-94, ՄԻԵԴ 2005-VI): Անհրաժեշտ արդարացի հավասարակշռություն չի հաստատվի, եթե տվյալ անձը կրում է առանձին եւ ավելորդ բեռ (տե՛ս *Ստեֆանետին եւ այլք ընդդեմ Իտալիայի [Stefanetti and Others v. Italy]*), թիվ 21838/10 եւ մյուս 7-ը, § 66, 2014 թվականի ապրիլի 15):

52. Համապատասխան օրենսդրությամբ նախատեսված փոխհատուցման պայմանները հատուկ նշանակություն ունեն գնահատելու համար, թե արդյոք վիճարկվող միջոցառմամբ ապահովվում է անհրաժեշտ արդարացի հավասարակշռությունը, եւ մասնավորապես՝ արդյոք այն անհամաչափ բեռ է

առաջացնում դիմումատուների համար (տե՛ս համապատասխան սկզբունքների ամփոփումը վերելում հիշատակված՝ *Վիստիինչի եւ Պերեայուկինսի* գործում, §§ 110-14):

53. Հիմնվելով Կառավարության՝ 2003 թվականի դեկտեմբերի 29-ի թիվ 746 որոշման վրա՝ դիմումատուները պնդել են, որ ստացված փոխհատուցումը շատ ավելի ցածր էր, քան իրենց հողի կադաստրային արժեքը, որն իրենց պնդմամբ 222 ՀՀ դրամ էր՝ մեկ քառակուսի մետրի համար (տե՛ս վերելում՝ 41-րդ պարբերությունը): Այնուամենայնիվ, Կառավարության՝ 2003 թվականի դեկտեմբերի 24-ի թիվ 1746-Ն որոշումը, որը սահմանում էր հողի կադաստրային արժեքը հաշվարկելու համար օգտագործվող գործակիցները, եւ համաձայն որի դիմումատուների գյուղն իսկապես դասվում էր այն գոտու շրջանակում, որի գործակիցը համապատասխանում էր դիմումատուների կողմից մեկ քառակուսի մետրի համար պահանջված գումարին, հստակ սահմանում էր, որ այդ որոշումը կիրառելի չէր գյուղատնտեսական նշանակության հողերի կադաստրային արժեքը որոշելու համար (տե՛ս վերելում՝ 43-րդ պարբերությունը):

54. Սույն գործով չի վիճարկվում այն, որ ներպետական օրենսդրության համաձայն՝ դիմումատուներն իրավունք ունեին ստանալու լրիվ փոխհատուցում՝ կազմված իրենց գույքի գնահատված շուկայական արժեքից՝ գումարած 15%: Այնուամենայնիվ, դատարանները դիմումատուներին վճարման ենթակա փոխհատուցման գումարի չափը որոշել են բացառապես «Օլիվեր գրուպ» ՍՊԸ-ի կողմից պատրաստված գնահատման եզրակացության հիման վրա, որն իր գնահատման մեջ կատարել է փոփոխություններ՝ վարույթի ժամանակ ներկայացնելով ուղղված եզրակացություն: Չնայած այն փաստին, որ դիմումատուներն ունեցել են այլընտրանքային գնահատման եզրակացություն ներկայացնելու՝ օրենքով նախատեսված հնարավորություն, պարզվել է, որ գործնականում նրանք զրկված են եղել այդ հնարավորությունից, քանի որ լիզենզավորված այլ գնահատողներ հրաժարվել են իրականացնել մեկ այլ գնահատում: Դատարանները չեն իրականացրել փորձաքննություն նշանակելու

իրենց հայեցողական լիազորությունը՝ որոշելու համար դիմումատուների գույքի իրական շուկայական արժեքը, որը վերջիններիս պնդմամբ, շատ ցածր էր գնահատվել (տե՛ս վերելում՝ 12-16-րդ պարբերությունները):

55. Դատարանը նկատում է, որ օգտագործելով անշարժ գույքի գնահատման համեմատական մեթոդը՝ փորձագետները դիմումատուների հողի արժեքը որոշել են օտարման նույն գոտում գտնվող մյուս հողամասերի վաճառքի գների հետ համեմատությամբ: Դատարանը հաշվի է առնում իր վերոնշյալ եզրահանգումն այն մասին, որ համապատասխան ներպետական դրույթները բավարար չափով կանխատեսելի են եղել այն մասով, որ պրոֆեսիոնալ փորձագետը պետք է օրինականորեն ազատ լինի անշարժ գույքի գնահատման համապատասխան մեթոդն ընտրելու հարցում (տե՛ս վերելում՝ 48-րդ պարբերությունը): Այնուամենայնիվ, այնպիսի իրավիճակում, երբ դիմումատուների հողի շուկայական արժեքը որոշվել է նույն տարածքում գտնվող հողամասերի վաճառքի գների հիման վրա, չի կարելի բացառել, որ դիմումատուները չէին կարողանա ձեռք բերել ստացված փոխհատուցման գումարին համարժեք՝ օտարման ոչ ենթակա մեկ այլ տարածքում գտնվող հող կամ այն գտնելու հետ կապված՝ առնվազն լուրջ դժվարություններ կունենային:

56. Չսահմանափակելով համապատասխան ներպետական դրույթները եւ այս հարցերով պետության հայեցողական լիազորությունների շրջանակը՝ Դատարանը համարում է, որ կարող են լինել այնպիսի իրավիճակներ, երբ տվյալ անշարժ գույքի շուկայական արժեքն արտահայտող փոխհատուցումը՝ նույնիսկ օրենքով սահմանված լրացուցիչ տոկոսի ավելացմամբ, չի համարվի բավարար փոխհատուցում՝ գույքից զրկելու դիմաց: Դատարանի կարծիքով նման իրավիճակ կարող է առաջանալ մասնավորապես այն դեպքում, երբ այն գույքը, որից զրկվում է անձը, եղել է իր եկամտի հիմնական, եթե ոչ միակ աղբյուրը, եւ առաջարկվող փոխհատուցումը չի համապատասխանում այդ կորստին (տե՛ս *Լալեմենթն ընդդեմ Ֆրանսիայի* [*Lallement v. France*], թիվ 46044/99, § 18, 2002 թվականի ապրիլի 11):

57. Սույն գործում դիմումատուները պնդել են, որ որպես ընտանեկան միավոր՝ նրանք տնտեսապես կախված են եղել տվյալ հողից, որը եղել է նրանց եկամտի միակ աղբյուրը (տե՛ս վերելում՝ 40-րդ պարբերությունը): Այս փաստարկը չի հերքվել պատասխանող Կառավարության կողմից (տե՛ս վերելում՝ 42-44-րդ պարբերությունները): Այս հիմնական հայեցակետը, մասնավորապես այն, որ օտարման հետեանքով դիմումատուները կորցրել են իրենց եկամտի միակ աղբյուրը, հաշվի չի առնվել ներպետական դատարանների կողմից՝ հատկացվող պատշաճ փոխհատուցման գումարի վերաբերյալ իրենց որոշումներում: Դատարանները որոշել են, որ դիմումատուներին, անկախ հանգամանքներից, պետք է տրամադրվի փոխհատուցում, որի չափը որոշվել էր օտարման ենթակա տարածքում գտնվող անշարժ գույքի գների եւ ակնկալվող եկամուտների հիման վրա: Նրանք չեն դիտարկել այն հարցը, թե արդյոք տրամադրվող փոխհատուցումը կծածկի դիմումատուների՝ ապրուստը հոգալու միջոցներից զրկվելու հետ կապված փաստացի կորուստը, կամ արդյոք այն բավարար կլինի, որ նրանք ձեռք բերեն համարժեք հող այն տարածքում, որտեղ նրանք ապրում էին:

58. Ելնելով վերոնշյալից՝ Դատարանը գտնում է, որ դիմումատուները ստիպված են եղել ավելորդ առանձին բեռ կրել: Հետեւաբար վիճարկվող օտարումն իրականացվել է Կոնվենցիայի թիվ 1 արձանագրության 1-ին հոդվածի խախտմամբ:

II. ԿՈՆՎԵՆՑԻԱՅԻ 6-ՐԴ ՀՈԴՎԱԾԻ ԵՆԹԱԴՐՅԱԼ ԽԱԽՏՈՒՄԸ

59. Դիմումատուները Կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածի 1-ին կետի մասով բողոքել են, որ արդար դատաքննության իրենց իրավունքը չի հարգվել, քանի որ հակառակորդի կողմից ներկայացված գնահատման եզրակացությունը դատարաններն ընդունել են որպես իրենց գույքի շուկայական արժեքի հաստատված ապացույց, եւ որ իրենք հնարավորություն չեն ունեցել արդյունավետորեն վիճարկելու այն: Մասնավորապես, նրանք պնդել են,

որ դատարանները չեն իրականացրել օրենքով նախատեսված իրենց հայեցողական լիազորությունը, որպեսզի նշանակեն գույքի իրական շուկայական արժեքը որոշելու համար դատական փորձաքննություն՝ հաշվի առնելով այն փաստը, որ դիմումատուները չեն մասնակցել գնահատման գործընթացին եւ չեն կարողացել ներկայացնել իրենց առարկությունները:

60. 6-րդ հոդվածի համապատասխան հատվածն ունի հետևյալ բովանդակությունը.

«Յուրաքանչյուր ոք, երբ որոշվում են իր քաղաքացիական իրավունքներն ու պարտականությունները ... ունի արդարացի ... լսումների իրավունք»:

61. Հաշվի առնելով գործի փաստերը, կողմերի դիտողություններն ու դիմումատուներին գույքից զրկելու առնչությամբ Թիվ 1 արձանագրության 1-ին հոդվածի խախտում հայտնաբերելու մասին որոշումը՝ Դատարանը համարում է, որ այն քննել է սույն գանգատում բարձրացված հիմնական իրավական հարցը: Հետեւաբար այն եզրակացնում է, որ Կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածի առնչությամբ դիմումատուների բողոքների մասով առանձին որոշում կայացնելու անհրաժեշտություն չկա (տե՛ս, *mutatis mutandis* (համապատասխան փոփոխություններով), *Կամիլ Ուզունն ընդդեմ Թուրքիայի* [*Kamil Uzun v. Turkey*], թիվ 37410/97, § 64, 2007 թվականի մայիսի 10):

III. ԿՈՆՎԵՆՑԻԱՅԻ 41-ՐԴ ՀՈԴՎԱԾԻ ԿԻՐԱՌՈՒՄԸ

62. Կոնվենցիայի 41-րդ հոդվածի համաձայն՝

«Եթե Դատարանը գտնում է, որ տեղի է ունեցել Կոնվենցիայի կամ դրան կից արձանագրությունների խախտում, իսկ համապատասխան Բարձր պայմանավորվող կողմի ներպետական իրավունքն ընձեռում է միայն մասնակի հատուցման հնարավորություն, ապա Դատարանը որոշում է, անհրաժեշտության դեպքում, տուժած կողմին արդարացի փոխհատուցում տրամադրել»:

Ա. Վնասը

63. Դիմումատուները պահանջել են 93 631 եվրո՝ որպես նյութական վնասի հատուցում: Ըստ դիմումատուների՝ պահանջվող գումարն արտահայտել է նույն ժամանակահատվածում նույն համայնքի տարածքում հողի վաճառքի ու վարձակալության գները: Նրանց հաշվարկի հիմքում ընկած էր մեկ քառակուսի մետր հողի համար 3 000 ՀՀ դրամ արժեքը: Դիմումատուները նաև պահանջել են 3 000 եվրո (6-րդ հոդվածը խախտելու համար) եւ 7 000 եվրո (Թիվ 1 արձանագրության 1-ին հոդվածը խախտելու համար)՝ որպես ոչ նյութական վնասի փոխհատուցում:

64. Կառավարությունը համարել է, որ դիմումատուները չեն ներկայացրել իրենց նյութական վնասի փոխհատուցման պահանջները հիմնավորող որեւէ ապացույց, որոնք չափազանցված են: Հետեւաբար այս պահանջները պետք է ամբողջությամբ մերժվեն: Ինչ վերաբերում է ոչ նյութական վնասին, ապա Կառավարությունը համարել է, որ պահանջված գումարները չափազանց մեծ են եւ որեւէ փաստաթղթային ապացույցով հիմնավորված չեն:

65. Հաշվի առնելով հայտնաբերված խախտման բնույթը՝ Դատարանը գտնում է, որ դիմումատուները, անկասկած, կրել են նյութական եւ ոչ նյութական որոշ վնասներ (տե՛ս, *mutatis mutandis*, *Մոսկալն ընդդեմ Լեհաստանի [Moskal v. Poland]*, թիվ 10373/05, § 105, 2009 թվականի սեպտեմբերի 15, եւ վերելում հիշատակված՝ *Օսմանյանի եւ Ամիրադյանի* գործը, § 75): Հաշվի առնելով սույն գործի հատուկ հանգամանքները՝ Դատարանը, կատարելով իր գնահատումն արդարության սկզբունքի հիման վրա, ինչպես սահմանվում է Կոնվենցիայի 41-րդ հոդվածով, դիմումատուներին շնորհում է 14 000 եվրո՝ վնասի բոլոր մասերով:

Բ. Ծախսերը եւ ծախքերը

66. Դիմումատուները նաեւ պահանջել են 7 000 եվրո՝ որպես հատուցում ներպետական դատարաններում եւ Դատարանում կրած ծախսերի եւ ծախքերի համար:

67. Կառավարությունը նշել է, որ դիմումատուները չեն ներկայացրել որեւէ մանրամասն փաստաթուղթ, ինչպես պահանջվում է Դատարանի կանոնակարգի 60-րդ կանոնով, եւ որ հետեւաբար սույն պահանջը պետք է մերժվի: Ամեն դեպքում, պահանջվող գումարը պետք է նվազեցվի:

68. Հաշվի առնելով իր տրամադրության տակ եղած փաստաթղթերը եւ իր նախադեպային իրավունքը՝ Դատարանը մերժում է ծախսերի եւ ծախքերի մասով պահանջը՝ համապատասխան հիմնավորող փաստաթղթերի բացակայության պատճառով:

Գ. Ջկատարման դեպքում հաշվարկվող տոկոսադրույքը

69. Դատարանը գտնում է, որ չկատարման դեպքում հաշվարկվող տոկոսադրույքը պետք է հիմնված լինի Եվրոպական կենտրոնական բանկի սահմանած՝ լոմբարդային ռեպոյի տոկոսադրույքի վրա, որին պետք է գումարվի երեք տոկոսային կետ:

ԱՅՍ ՀԻՄՆԱՎՈՐՄԱՄԲ ԴԱՏԱՐԱՆԸ ՄԻԱԶԱՅՆ՝

1. Հայտարարում է Թիվ 1 արձանագրության 1-ին հոդվածի մասով ներկայացված բողոքն ընդունելի.

2. Վճռում է, որ տեղի է ունեցել Կոնվենցիայի թիվ 1 արձանագրության 1-ին հոդվածի խախտում.

3. Վճռում է, որ Կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածի մասով ներկայացրած բողոքն առանձին քննելու անհրաժեշտություն չկա, եւ գանգատը մնացած մասով հայտարարում է անընդունելի.

4. Վճռում է, որ՝

ա) պատասխանող պետությունը երեք ամսվա ընթացքում նյութական եւ ոչ նյութական վնասի դիմաց պետք է դիմումատուներին վճարի 14 000 եվրո (տասնչորս հազար եվրո), որը պետք է փոխարկվի պատասխանող պետության արժույթով՝ վճարման օրվա դրությամբ գործող փոխարժեքով՝ գումարած գանձման ենթակա ցանկացած հարկ.

բ) վերը նշված եռամսյա ժամկետի ավարտից հետո՝ մինչեւ վճարման օրը, պետք է հաշվարկվի վերոնշյալ գումարների նկատմամբ պարզ տոկոսադրույք՝ չկատարման ժամանակահատվածում Եվրոպական կենտրոնական բանկի սահմանած՝ լոմբարդային ռեպոյի տոկոսադրույքի չափով՝ գումարած երեք տոկոսային կետ.

5. Մերժում է դիմումատուների՝ արդարացի փոխհատուցման պահանջի մնացած մասը:

Կատարված է անգլերենով եւ գրավոր ծանուցվել է 2019 թվականի փետրվարի 14-ին՝ համաձայն Դատարանի կանոնակարգի 77-րդ կանոնի 2-րդ եւ 3-րդ կետերի:

Ռենատա Դեգեներ

Քսենյա Տուրկովիչ

Քարտուղարի տեղակալ

Նախագահ